

SAARNATA

Nykyään saarnata tarkoittaa yhtä lailla pelastustapahtuman julistamista kuin kehottamista (parakalein) tai opettamista (didaskein). UT:ssa sitä vastoin verbit *keryssein* ja *euangelizesthai* rajaavat saarnaamisen yhden tapahtuman juhlalliseksi julistamiseksi (kerygma): Jeesus on Herra ja Pelastaja. Tämä rajausta ei kuitenkaan köyhdytä saarnaamista laajassa merkityksessä, sillä se tuo esiin lähteen, josta kaiken opetuksen ja kehotuksen tulee ammentaa: pääsiäissanoman. Tällä saarnaamisella on yhteyksiä VT:hen: Jumalan sanaa saarnasi tuolloin profeetta; Jumalan Hengen ajamana hän julisti aikalaisilleen Jumalan tuomion; hänen sanansa oli Jumalan sana. UT:ssa saarnaajien sana on yhä Jumalan sanaa, mutta siitä lähtien kun tämä on tullut lihaksi Jeesuksessa, Kristus tuomitsee heidän sanansa ja olemassaolonsa.

I. KRISTILLISEN SAARNAAMISEN SANOMA.

Aikojen, paikkojen ja kuulijakuntien moninaisuudesta huolimatta Johannes Kastajan, Jeesuksen, Pietarin ja Paavalin saarnat noudattavat kaikki samaa kaavaa ja suuntautuvat samaan: kutsumaan kääntymykseen ja julistamaan tapahtumaa.

1. Kutsu kääntymykseen. Yksi ja sama sana aloittaa Jeesuksen ja hänen edelläkävijänsä saarnaamisen ja kruunaa ensimmäiset apostoliset saarnat: ”Kääntykää!” (Matt. 3:2; Matt. 4:17; Ap. t. 2:38; Ap. t. 3:19; Ap. t. 5:31; Ap. t. 10:43; Ap. t. 13:38 f.). Näin julistetulla totuudella ei siis ole mitään tekemistä sellaisen teorian kanssa, jonka voi vapaasti hyväksyä; se vaatii kuulijalta sitoutumista, sillä raamatullisessa merkityksessään Sana ja Totuus ovat elämää antavia. Jokainen saarna, joka ei johda kehotukseen parannukseen ja kääntymykseen, on vaarassa lakata olemasta Evankeliumi ja muuttua luennoksi.

2. Tapahtuman julistaminen. Jos saarnaaminen edellyttää kääntymystä, se ei johdu moralisoivasta kehotuksesta vaan siitä, että se julistaa pelastustapahtumaa:

Evangelistat, ja erityisesti Matteus, ovat halunneet osoittaa, kuinka Jeesus maanpäällisen elämänsä aikana aloitti apostolisen saarnaamisen. ”Taivasten valtakunta on aivan lähellä” (Matt. 4:17); Edelläkävijän jälkeen Jeesus julisti samaa tapahtumaa (Matt. 3:2), ja opetuslapset julistivat sitä kaikuna (Matt. 10:7): profetiat ovat täyttyneet. Johannes on ääni, joka huutaa erämaassa profeetta Jesajan mukaan (Jes. 40:3); Jeesus esittäytyy Palvelijana, joka ”julistaa köyhille evankeliumia”. Tänäänkin käy toteen tämä sana, joka on juuri kaikunut korvissanne (Luuk. 4:17–21; Jes. 61:1 f.).

Pääsiäisenä julistettu Valtakunta tuli ilmi Ylösnousseen kirkkaudessa; helluntaipäivänä Hengen lahja synnytti Kirkon ja toteutti siten Valtakuntaa maan päällä. Tästä lähtien saarnaaminen ei enää julista vain lähitulevaisuutta, kuten Jeesuksen aikana; se julistaa nykyhetken tosiasiaa, joka osoittaa Pyhän Hengen olevan työssä, tosiasiaa, joka viittaa menneeseen tapahtumaan (Kristuksen pääsiäiseen) ja tulevaan tapahtumaan (Herran parusiaan). Ensimmäisten saarnojen tiivistelmät paljastavat tämän kristillisen nykyhetken uuden luonteen.

Pietari selittää näin, että jos hänen kuullaan puhuvan ”vieraalla kielellä” helluntaina, se johtuu siitä, että Henki annetaan (Ap. t. 2:4, 11, 15 ff.). Olipa kyse ihmeestä, kuten ramman parantumisesta (Ap. t. 3:1–10), tai näiden saarnaajien hämmästyttävästä rohkeudesta (Ap. t. 4:13; Ap. t. 5:28), saarnaaminen asettaa aina eteen tapahtuman, joka herättää kysymyksen: siihen liittyy ”voimaa, Pyhää Henkeä ja luottamusta” (1. Tess. 1:5). Tätä jatkuvaa nykyhetkeä, tätä uudistunutta helluntaa (Ap. t. 10:44–47), ei puolestaan voida perustella muutoin kuin viittaamalla menneisyyteen ja tulevaisuuteen, jotka molemmat koskevat Kristusta. Jeesus on noussut kuolleista, hän elää: tästä Henki todistaa helluntain ihmeen kautta (Ap. t. 2:22–36); tätä ramman parantuminen merkitsee (Ap. t. 3:12–16). Jeesus on Herra, kirkastettu taivaassa (Ap. t. 3:21), ja hän palaa sieltä voitokkaasti tuomiolle (1. Tess. 1:10; 2. Tess. 1:7). Saarnaaminen on olennaisesti pääsiäissanoma; samalla se ilmoittaa pyhän historian salaisuuden.

3. Tapahtuman esittäminen. Kerygma on itsessään juhlallinen julistus: kuuluttajan huuto, joka ilmoittaa virallisesti tapahtuman; ja koska tämä tapahtuma on Kristuksen voitto Kuolemasta, kuulija näkee nykyhetkensä saavan äkkiä ikuisuuden ulottuvuuden. Tämä voisi riittää; on kuitenkin välttämätöntä, että kuulijakunta, jonka oma aika ja ympäristö ovat muovanneet, kykenee ymmärtämään sanoman. Kun ateenalaiset kuulevat Paavalin ”julistavan Jeesusta ja ylösnousemusta”, he ajattelevat kahta uutta jumaluutta ja pitävät häntä tarinoiden kaupustelijana (Ap. t. 17:18). Siksi Paavali pyrkii tekemään itsensä ymmärretyksi haluamatta kuitenkaan perustella sanomaansa inhimillisellä järjellä. Korinttilaiset luulivat, että Apollos, ”puhetaitoinen mies ja Kirjoituksiin perehtynyt” (Ap. t. 18:24), oli tämän vuoksi saarnaajan esikuva; Paavali oikaisee heidän käsityksensä: jottei tekisi Kristuksen ristiä tyhjäksi, hän torjuu ”puheen viisauden” (1. Kor. 1:17). Jokaisen saarnan on siis tuotava lunastava tapahtuma esiin ja samalla oltava ymmärrettävä. Tästä johtuvat sanoman esittämiseen tarvittavat vaihtelut.

a) Jeesuksen tavoin myös apostolien kuulijakunta uskoi Jumalaan ja hänen pelastussuunnitelmaansa. Saarna ottaa siis lähtökohtansa Raamatusta esittääkseen lunastustapahtuman. Kuten Jeesus ja Johannes Kastaja, opetuslapset osoittavat siinä profetioiden täyttymyksen. Elämme Joelin (Ap. t. 2:17) ja kaikkien profeettojen (Ap. t. 3:24)

ennustamia viimeisiä päiviä; isille annettu lupaus on täyttynyt (Ap. t. 13:33). Jumala oli ennalta nähnyt pahennusta herättävän ristin (Ap. t. 2:23); se on ”puu”, josta VT puhui (Ap. t. 5:30; 10:39; 13:9; vrt. 5. Moos. 2:31). Profeetat olivat ennalta ilmoittaneet Kristuksen kohtalon (Ap. t. 3:18; 13:27), erityisesti Palvelijasta kertovassa runossa, psalmeissa (Ap. t. 2:25–28, 30–34; 13:22, 33, 35) tai Mooseksen kautta (Ap. t. 3:22). Myös kääntymykseen velvoittaminen on profetoitu (Ap. t. 2:21, 39). Saarna on siis olemukseltaan raamatullista, ja ilmaus ”Kirjoitusten mukaan” rytmittää vanhinta uskontunnustusta (1. Kor. 15:3–5).

b) Kuulijat eivät ehkä olleet tunteneet Jeesusta hänen elässään; silloin pääsiäissanoma avautuu pelkistetyksi esitykseksi Jeesuksen elämästä: näin tapahtuu sadanpäällikkö Corneliuksen edessä (Ap. t. 10:37–42), kun Pietari hahmottelee Jeesuksen elämää koskevan evankeliumin rungon. Jeesuksen elämä tulee näet esiin saarnan valossa, mutta pääsiäissanoman valossa.

c) Lopulta kuulijakunta ei ehkä edes usko tosi Jumalaan ja sen on saatava tuntee Raamatun uskon taustalla olevat lähtökohdat. Lystrassa Paavali puhuttelee kuulijoitaan puhumalla ”elävästä Jumalasta, joka on tehnyt taivaan ja maan... joka on antanut taivaasta sateet ja vuodenajat” (Ap. t. 14:15 ff.). Ateenassa hän osoittaa, kuinka Kristuksen ylösnousemus on sen historiallisen pelastustalouden päämäärä, joka saa alkunsa luomisesta ja ihmisen Jumalan etsimisestä (Ap. t. 17:22–31); tessalonikalaiset taas ovat ”hylänneet epäjumalat kääntyäkseen Jumalan puoleen, palvellakseen elävää ja todellista Jumalaa ja odottaakseen taivaista hänen Poikaansa, jonka hän on herättänyt kuolleista, Jeesuksen, joka pelastaa meidät tulevalta vihalta” (1. Tess. 1:9 f.). Joka tapauksessa saarnan tulee, suoraan tai kiertotietä, johtaa Kristuksen, historian Herran, luo.

4. Saarnasta opettamiseen. Pääsiäisen salaisuudesta käsin — sen, jonka Paavalin vastaanottama uskontunnustus tiivistää (1. Kor. 15:3 ff.) ja jota on lakkaamatta toistettava, jotta usko pysyisi oikein keskittyneenä — saarna muuttuu opetuksiksi. Jeesus itse toimi näin, kun hän ”opetti” vuorella (Matt. 5:2) tai synagogissa (Matt. 9:35); samoin tekivät opetuslapset Ylösnousseen heiltä saaman käskyn mukaisesti (Matt. 28:20; Ap. t. 4:2). Paavali kehittää opetustaan pääsiäisen salaisuudesta käsin, kun hän esimerkiksi opettaa ristin viisautta (1. Kor. 1:23) tai kastetta osallistumisena Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen (Room. 6). Saarnaajasta tulee katekisti ja teologi, mutta teologi ansaitsee tämän nimityksen vain, jos hän viittaa lakkaamatta pääsiäisevankeliumin julistamiseen.

II. SAARNAAMISEN SALAISUUS.

Saarnaaminen on salaisuus sanoman sisällön puolesta; se on sitä myös sen muodon puolesta, jossa se julistetaan: puhutun Jumalan sanan salaisuus, Jumalan sanaa julistavan saarnaajan salaisuus.

1. Sanan salaisuus. Jos saarnaamisella on teon merkitys ja se edellyttää kääntymyksen aktia, niin näin on siksi, että saarnaaminen itse on Jumalan teko. Paavalin todistuksen mukaan se asettaa ihmiset sen salaisuuden eteen, jota se julistaa. Siksi usko voi syntyä saarnaamisesta (Room. 10:17). Kuulija asetetaan kuolleen ja ylösnousseen Kristuksen eteen: hänestä on tullut historian Herra, joka jakaa lahjat ja Hengen niille, jotka ottavat sanan vastaan, ja uhkaa vihalla niitä, jotka torjuvat sen (1. Tess. 1:10). Kuten Jumalan kuninkuutta julistava ja sen aloittava airut (Jes. 40:9), saarnaaminen on Jumalan teko, joka aloittaa Kristuksen herruuden maailmassa. Sitä eivät kuulijat arvioi, vaan se vaatii uskon kuuliaisuutta (Room. 1:5) maailman loppuun asti (Matt. 24:14).

2. Jumalan sana ja ihmisen sana. Pelastuakseen on uskottava; uskoakseen on kuultava saarnaamista; ja kuinka saarnata, ellei ensin ole lähetetty? (Room. 10:15). Saarnaaja on saanut Jeesukselta Kristukselta Kirkkonsa kautta lähetystehtävän ja auktoriteetin.

a) Vain missio voi muuttaa ihmisen sanan Jumalan sanaksi. Se tapahtuu, ei niin kuin profeetoilla Hengen äkillisen vaikutuksen kautta, vaan Kristuksen uskoman lähetystehtävän nojalla: ”ikään kuin Jumala itse kehottaisi meidän kauttamme” (2. Kor. 5:20) sovinnon aikaansaamiseksi Jumalan kanssa. Saarnaajan on airuen tavoin julistettava Jumalan sanaa uskollisesti, niin että se vaikuttaa, vaikka hän ei toimisikaan pyyteettömästi (Fil. 1:15–18); joka tapauksessa Kristusta julistetaan. Mitäpä siis siitä, kenen palvelijan kautta usko on välitetty! Tärkeintä on perustus, Jeesus Kristus; muu on lisätty siihen päälle, ja tuomion tuli koettelee sen arvon (1. Kor. 3:5–15). Alkukirkko osoittaa huolehtivansa saarnaamisen valtuuttamisesta: toisinaan se vahvistaa aloitteen, jota se ei itse ole tehnyt (Ap. t. 8:14–17; 11:22 ff.), toisinaan se panee kätensä lähetystyöntekijöiden päälle (Ap. t. 13:2 f.).

Lähetetyn auktoriteetti perustuu lisäksi todistukseen, jonka hän antaa pääsiäissalaisuudesta; kyseessä on apostolien todistus laajassa merkityksessä, ja se liittyy kahdentoista ainutlaatuihin todistukseen (Ap. t. 2:32; 3:15; 5:32; 10:39, 41; 13:31), joka annettiin Ylösnousseen käskystä (Ap. t. 1:8). Uskollisten todistajien katkeamattoman tradition välityksellä kristillinen saarnaaminen antaa todella kuulla Jumalan sanan.

b) Saarnaajan arvokkuus juontuu tästä apostolisesta valtuutuksesta. Hänellä on täysi auktoriteetti ja apostolien tavoin rohkea puhe: hän puhuu luottavaisesti (Ap. t. 2:29; Ap. t. 4:13, 29, 31). Hänen tulee ”julistaa Jumalan sanaa ei ihmisten sanana vaan sellaisena kuin se todella on: Jumalan sanana” (1. Tess. 2:13).

3. Saarnaaminen ja lunastus. Saarnaajan salaisuutta ei vielä tyhjennä hänelle uskotun lähetystehtävän arvokkuus. Saarnaaja on näet ”Jumalan työtoveri” (1. Kor. 3:9); ”Jumala kuljettaa häntä Kristuksen voitonkulkueessa”, ”hänen välityksellään hänen tuntemisensa tuoksu leviää kaikkialle”. Saarnaajan traaginen kohtalo: hän on ”Kristuk-

sen hyvä tuoksu”, joka tuottaa elämää tai kuolemaa (2. Kor. 2:14 f.). Ensiksi hän saattaa itse joutua hylätyksi (1. Kor. 9:27), mutta ennen kaikkea hänen on jaettava sen kohtalo, jonka airut hän on; Jumala asettaa apostolinsa viimeisiksi kaikkien joukossa (1. Kor. 4:9): ristin saarnaajat ovat eläviä ristiinnaulittuja (2. Kor. 4:7–15; 2. Kor. 6:4–10). Voisivatko he enää saada siitä kunniaa (vrt. Ap. t. 14:12 ff.)? Heidän tulee kuitenkin olla ylpeitä siitä, että he ovat yhdistyneet Lunastajaan, sovitusuhriin (kohdan 1. Kor. 4:13 todennäköisessä merkityksessä), ja todeta, että jos kuolema tekee työtään heissä, elämä tekee sen niissä, joille he saarnaavat (2. Kor. 4:12). Silloin ei enää vain saarnaajan sana ole Jumalan sanaa, vaan hänen oma elämänsä on itse toteutuva pääsiäissalaisuus.

JA & XLD

Katso myös: → Apostolit – dessein-de-dieu NT II, III – enseigner – evangile – Kehottaa – foi NT II, 1 – Lähetystyö / Missio NT II, 1, III 2 – parole-de-dieu NT II, 1 – Ylösnousemus NT I 3 – Valtakunta NT I – temoignage NT II, 1